

234 392

ДВА РОКИ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ

(До другої річниці Вітчизняної війни)

У К Р В И Д А В Ц К К П (б) У
м. Харків 1943

Ціна 25 коп.

234392

V.N. Karazin Kharkiv National University

00816284

3

**„Два года Отечественной войны
Советского Союза“**

(На украинском языке)

Бф 0402 м. Харків. Друкарня „Комуніст“ 20.000

Минуло два роки з того дня, як гітлерівська Німеччина підло і віроломно напала на нашу Батьківщину. Протягом двох років народи Радянського Союзу ведуть напружену боротьбу проти німецько-фашистських загарбників. Радянський народ і його Червона Армія витримали суворе випробування в боротьбі з сильним і підступним ворогом. Величезну витримку і стійкість, мужність і самовідданість виявили народи нашої країни, обстоюючи честь, свободу і незалежність своєї Батьківщини.

Влітку 1941 року фашистська Німеччина кинула проти нашої країни всю свою на той час вже повністю відмобілізовану армію, озброєну тисячами танків і літаків. Радянський Союз в перший період війни не міг повністю використати для відсічі ворогові всі свої могутні сили, бо потрібний був час для того, щоб мобілізувати їх і рушити проти німецько-фашистських загарбників. До того ж наші союзники ще тільки розпочинали масове виробництво озброєння і не могли подати значну і швидку допомогу Радянському Союзові. В першу літню кампанію Червона Армія зазнала ерйозних невдач. Одначе вона витримала натиск ворога, в упертих оборонних боях вимотала і

8 64 745
ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА ХДУ
234392

знищила великі ворожі сили. На кінець першої літньої кампанії наступальна міць німців була значно підірвана.

Вже в перші місяці війни стало ясно, які неспроможні були розрахунки німців на блискавичний розгром радянських армій, на неміцність радянського ладу і слабкість Червоної Армії. Провалились також розрахунки гітлерівців на виснаження сил Радянського Союзу і Червоної Армії. Час працював проти Німеччини. Сили Радянського Союзу розгортались і міцніли в ході війни. До зими 1941 — 1942 р.р. Червона Армія, відмобілізувавши свої основні сили і набувши потрібного досвіду провадження сучасної війни, взяла ініціативу до своїх рук і завдала ворогові жорстоких поразок.

Червона Армія розгромила німецькі війська під Ростовом-на-Дону, Тіхвіном, в Криму і під Москвою, зірвала ворожий план оточення і здобуття нашої столиці. Розгром Червоною Армією німецько-фашистських військ на підступах до Москви став вирішальною воєнною подією першого року війни і разом з тим першою великою поразкою німців у другій світовій війні. Ця поразка німців назавжди розвіяла створену гітлерівцями легенду про непереможність німецької армії і показала, що Червона Армія є могутня військова сила, здатна не тільки встояти проти натиску німецько-фашистських військ, але й розбити їх у відкритому бою. Взимку 1941—1942 р.р. Червона

Армія відкинула німців на захід подекуди більш ніж на 400 кілометрів.

До літа 1942 року німці, скориставшись відсутністю другого фронту в Європі, перекинули всі свої резерви на радянсько-німецький фронт, створивши велику перевагу сил на південно-західному напрямі. В ході літніх боїв німці досягли значних тактичних успіхів. Однак Червона Армія зустріла наступ ворожих військ упертим опором і не дала їм здійснити свої плани, зупинивши ворога на підступах до Сталінграда і в передгір'ях Кавказа.

Взимку 1942—1943 р.р. Червона Армія звела нанівець літні тактичні успіхи німців. Зимової кампанія 1942—1943 р.р. стала поворотним пунктом у всьому ході війни. Вона наочно показала зміну співвідношення сил на радянсько-німецькому фронті. Німці, не зважаючи на найсуворіший наказ Гітлера будемо утримати загарбані позиції, були неспроможні запобігти зимовому наступові Червоної Армії. Червона Армія відкинула і розбила ворожі війська, знищила дві добірні фашистські армії під Сталінградом, розбила і полонила румунську, італійську, угорську армії і могутнім ударом відкинула німців від Волги і Терека на 600—700 кілометрів на захід. Шлях, який німці пройшли влітку 1942 року на схід і яким наші війська гнали їх на захід, усіяний сотнями тисяч трупів німецьких солдатів та офіцерів, тисячами розбитих танків, літаків і гармат.

Отже, другий рік війни приніс гітлерівцям нові величезні втрати і не дав ніякого виграшу в території.

Більш від того, за цей рік наші війська про-рвали ворожу блокаду Ленінграда і вибили воро-га з важливих у воєнному відношенні районів — Курська, Ржева, Вязьми, Гжатська, Великих Лук, Дем'янська.

В ході зимової кампанії німецько-фашистським військам було завдано серйозних поразок. На по-лях боїв під ударами Червоної Армії затріщала і захиталась гітлерівська військова машина. Ворог вжив одчайдушні зусилля, щоб запобігти ката-строфі своєї армії. Більш як тридцять дивізій гіт-лерівці перекинули з західної Європи в район Харкова на підтримку своїм побитим військам. Гітлерівці розраховували силами свіжих дивізій оточити і знищити наші частини під Харковом і тим самим повернути хід воєнних дій на свою користь. Але, як відомо, ці розрахунки німців про-валилися. Спроби німців взяти реванш за Сталін-град були зірвані бойовими діями наших військ.

Зазнавши ряду поразок минулої зими, німецько-фашистські війська повесні 1943 року на відміну від весни 1942 р., були неспроможні розгорнути наступальні операції проти Червоної Армії.

В ході боїв за два роки війни Червона Армія завдала німецько-фашистським військам величез-ної шкоди в живій силі і техніці. Наскільки сер-йозні втрати німців на радянсько-німецькому фрон-

ті порівнюючи з втратами Червоної Армії, видно з таких фактичних даних:

Німеччина та її союзники втратили за два роки війни убитими й полоненими 6.400.000 солдатів і офіцерів, втратили 56.500 гармат всіх калібрів, 42.400 танків, 43.000 літаків.

За цей же час втрати СРСР убитими і такими, що пропали безвісті, становлять 4.200.000 чоловік, 35.000 гармат всіх калібрів, 30.000 танків, 23.000 літаків.

Сильних ударів німецьким військам завдали відважні радянські партизани, героїчні народні месники. За час Вітчизняної війни партизанські загони, що активно діють на всій території, окупованій ворогом, знищили понад 300.000 гітлерівських мерзотників, організували катастрофу не менше 3.000 поїздів, висадили в повітря і спалили 895 складів зі зброєю і боеприпасами, зруйнували 3.263 залізничних і шосейних мости, знищили багато сотень танків, бронемашин, літаків, гармат, автомашин. Своею відважною боротьбою радянські партизани сприяли успіхам наших військ.

В ході війни німці втратили велику частину своїх кадрових дивізій і випробуваного командно-офіцерського складу, а також військової техніки, яка багато років готувалась і нагромаджувалась німецько-фашистськими загарбниками для завоювання світового панування. Ці втрати німецьких військ ґрунтовно послабили гітлерівську військову машину і гітлерівську державу.

ТАКИМ ЧИНОМ, В ХОДІ ДВОРІЧНИХ БОІВ НА РАДЯНСЬКО-НІМЕЦЬКОМУ ФРОНТІ ПОВНІСТЮ ПРОВАДИЛИСЬ АВАНТЮРИСТИЧНІ ПЛАНИ НІМЕЦЬКИХ ІМПЕРІАЛІСТІВ, РОЗРАХОВАНІ НА ПОНЕВОЛЕННЯ НАРОДІВ РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ.

В ході війни серйозно погіршало воєнне, політичне і міжнародне становище гітлерівської Німеччини.

Серйозне ослаблення збройних сил Німеччини видно, насамперед, з того, що за останній рік німецька армія не досягла будьяких воєнних успіхів, а, навпаки, пережила великі воєнні невдачі, зазнала одну поразку за другою як на радянсько-німецькому фронті, так і в Єгипті, Лівії, Тріполітанії і Тунісі. Німецько-фашистські загарбники змушені нині публічно спростовувати свою власну догму про блискавичну війну, визнати цілковиту неспроможність основних своїх воєнно-політичних планів і відверто заявляти про те, що війна набрала затяжного, тривалого характеру, базикаючи про те, нібито перемога буде ними завойована в „позиційній війні“. Німці вимушені були закликати на військову службу рештки чоловічого населення Німеччини, в тому числі ненавчених військовій справі стариків і підлітків, вони силоміць заганяють у свою армію чоловіче населення окупованих країн: поляків, французів, бельгійців, датчан, словаків, чехів і ін. Після двох років війни в німецькій армії виявився ґрунтовно

підірваним бойовий дух військ, а надії на перемогу тепер ховають навіть закоренілі гітлерівські вояки.

ТАКИМ ЧИНОМ, В РЕЗУЛЬТАТІ ДВОХ РОКІВ ВІЙНИ ГРУНТОВНО ПІДІРВАНА ВІЙСЬКОВА МІЦЬ ГІТЛЕРІВСЬКОЇ НІМЕЧЧИНИ, А НІМЕЦЬКО-ФАШИСТСЬКА АРМІЯ ПЕРЕЖИВАЄ СЕРЬЮЗНУ КРИЗУ.

За два роки війни різко погіршало політичне становище фашистської Німеччини, значно ослаб і виявився надірваним гітлерівський тил. Це видно з того, що серед населення Німеччини зростають непевність і панічні настрої, німці перестають вірити гітлерівським байкам про перемоги німецьких військ на сході. Фашистська преса і радіо все частіше погрожують розправою тим німцям, які перейняті панікою і духом сумніву. Німеччина відчуває щонайгострішу нестачу людських ресурсів. Гітлерівці полюють на рабів по всіх окупованих ними країнах Європи, вони зганяють в Німеччину мільйони іноземних робітників, намагаючись цим поповнити катастрофічне зменшення німецького чоловічого населення. Німецька промисловість не встигає поповнювати тих величезних втрат військової техніки, яких зазнає німецька армія на фронтах. Спадає виробнича потужність військової промисловості, чому немалою мірою сприяють удари авіації союзників по промислових центрах Німеччини. Разом з цим швидко розхищується і стає все більш загрозливим для німців

європейський тил гітлерівської Німеччини. В окупованих німецькою армією країнах Європи — в Югославії, Польщі, у Франції, Чехословаччині, Бельгії, Голландії, Норвегії, Греції народні маси піднімаються на збройну боротьбу проти ненависних загарбників. Близький час, коли военні дії армій волелюбних держав зіллються зі збройною боротьбою поневолених Гітлером європейських народів проти німецько-фашистських імперіалістів.

ТАКИМ ЧИНОМ, В РЕЗУЛЬТАТІ ВІЙНИ ТИЛ ФАШИСТСЬКОЇ НІМЕЧЧИНИ ГРУНТОВНО ПІДІРВАНИЙ, ВОЄННА ЕКОНОМІКА НІМЕЧЧИНИ СЕРЬОЗНО ПОСЛАБЛЕНА, А В ОКУПОВАНИХ НІМЦЯМИ КРАЇНАХ ЄВРОПИ РОЗГОРТАЄТЬСЯ ВСЕНАРОДНА БОРОТЬБА ПРОТИ ФАШИСТСЬКИХ ПОНЕВОЛЮВАЧІВ.

Серйозно погіршало також і міжнародне становище італо-німецького блоку. Це видно з того, що гітлерівській Німеччині не тільки не вдалося залучити на свій бік нових союзників, але і в нинішніх своїх союзниках вона не може бути впевнена. В результаті воєнних поразок підірваний авторитет гітлерівської Німеччини серед її союзників. Щораз більше зростає ізоляція Німеччини на міжнародній арені. Гітлерівська Німеччина повністю викрила себе перед очима всього світу як кривавого агресора і викликала загальну ненависть всіх волелюбних народів проти фашистських нелюдів.

Німецько-фашистські імперіалісти, втративши впевненість у швидкому і сприятливому закінченні затіяної ними війни, зробили спробу розколотися фронт волелюбних націй базіканням про мир. Як відомо, цей підступний план німців провалився з тріском, він розбився об міцність і непорушність союзу волелюбних держав.

ТАКИМ ЧИНОМ, ЗА ЧАС ВІЙНИ ЗРОСЛА ІЗОЛЯЦІЯ ФАШИСТСЬКОЇ НІМЕЧЧИНИ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ, РОЗРАХУНКИ НІМЦІВ НА РОЗЛАД СЕРЕД АНТИГІТЛЕРІВСЬКОЇ КОАЛІЦІЇ ЗБАНКРУТУВАЛИ, А СОЮЗ ФАШИСТСЬКИХ ДЕРЖАВ СТОІТЬ НА ГРАНІ РОЗВАЛУ.

Все це говорить про те, що воєнно-політична і міжнародна обстановка стала несприятливою для гітлерівської Німеччини, що в таборі ворога очевидна глибока криза.

В той час як становище гітлерівської Німеччини різко погіршало, воєнний, політичний і міжнародний стан Радянського Союзу зміцнів.

В ході Вітчизняної війни зросла воєнна міць Радянського Союзу. Червона Армія перетворилась на грізну силу для ворога. Вона загартувалась у боях, набула великого воєнного досвіду, реорганізувала і перебудувала свої лави відповідно до нових умов і вимог війни. Радянські командири стали майстрами нової, гнучкої тактики—тактики маневрування. Ряд великих боїв, завершених радянськими військами на свою користь, показав перевагу стратегії і тактики Червоної Армії над

хваленою стратегією і тактикою німців. Червона Армія має тепер цілком сучасну, могутню військову техніку. Ще більш зміцнів бойовий і моральний дух наших військ. Окрилена перемогами над ворогом Червона Армія палає бажанням добити фашистського звіра.

В той же час сталося дальше зміцнення тилу Червоної Армії. Радянські фабрики і заводи працюють на повну потужність і дають нашій армії все, чого вона потребує. За час війни трудящі в небачено стислі строки перебудували господарство на военний лад, перебазували промисловість з загрозливих районів на схід, побудували сотні нових промислових підприємств, збільшили виробництво всіх видів озброєння і боеприпасів. Колгоспне селянство розширило площі посівів, самовіддано бореться за високий урожай, постачаючи армію і країну продовольством. Єдність радянського народу нині міцна, як ніколи. Друга Воєнна позиція, перевиконана протягом одної доби і що дала в бюджет понад 20 мільярдів карбованців, являє яскраву демонстрацію великого патріотичного піднесення нашого народу в боротьбі проти ненависних загарбників і свідчить про непохитну рішучість радянських людей вести боротьбу з ворогом до цілковитої перемоги. Ніколи ще у всій минулій історії народні маси не брали участі з такою самовідданістю в обороні своєї Батьківщини, як у дні Великої вітчизняної війни.

**Все це говорить про те, що ЧЕРВОНА АРМІЯ
ЗМІЦНІЛА, А РАДЯНСЬКИЙ ТИЛ МІЦНИЙ І
НЕПОХИТНИЙ.**

За час війни зміцніло також і міжнародне становище Радянського Союзу. В ході війни склалась могутня антигітлерівська коаліція великих держав світу—СРСР, Англії і США. Провалилась ставка гітлерівців на розлад серед антигітлерівської коаліції. Минуло більше року з часу укладення між Англією і СРСР договору про союз у війні проти гітлерівської Німеччини та її спільників в Європі і про співробітництво та взаємну допомогу після війни. В умовах війни цей строк достатній для перевірки міцності договорів. Життя показало, що за цей час наші союзні відношення з Англією покращали. Повною мірою показала свою життєву силу і укладена в червні 1942 року між СРСР та США угода про принципи, застосовані до взаємної допомоги у провадженні війни проти агресії. Радянський Союз, відвертаючи на себе головні сили гітлерівської Німеччини і сковуючи на сході 200 німецьких дивізій і 30 дивізій її союзників, подав неоціниму допомогу своїм союзникам, дав їм змогу розгорнути виробництво озброєння, мобілізувати мільйони людей і створити могутні армії. Наші союзники подають з свого боку дедалі зростаючу допомогу озброєнням і матеріалами радянському народові. За останні місяці союз антигітлерівських держав зміцнів спільними одночасними бойовими діями проти

італо-німецьких фашистів. Могутні удари Червоної Армії по німецько-фашистських військах зі сходу злились з ударами наших союзників по розгрому італо-німецьких армій в Північній Африці. В той же час авіація союзників завдає дедалі дошкульніших ударів по Німеччині і Італії.

Все це говорить про те, що **МІЖНАРОДНЕ СТАНОВИЩЕ НАШОЇ БАТЬКІВЩИНИ** НИНІ МІЦНЕ, ЯК НІКОЛИ, І В ХОДІ ВІЙНИ ЩЕ БІЛЬШЕ ЗМІЦНІВ БОЙОВИЙ СОЮЗ СРСР, АНГЛІЇ І США.

Таким чином, за два роки Вітчизняної війни сталися ґрунтовні зміни в сучасній війсьній, політичній і міжнародній обстановці. За час війни підірвана колишня військова міць гітлерівської Німеччини, різко погіршали воєнні і політичні перспективи для німецько-фашистської армії. Разом з тим відбулося дальше зміцнення воєнних і політичних позицій Радянського Союзу і дружніх йому союзних держав, вирости і зміцніли армії волелюбних народів, зміцніла їх бойова солідарність.

Проте радянський народ і Червона Армія не зменшують сил ворога і труднощів подальшої боротьби. Попереду ще тяжкі бої і великі випробування. Для перемоги над німецько-фашистськими загарбниками потрібне буде напруження всіх наших сил і залізна стійкість у боротьбі з ворогом. Радянський народ впевнений в перемозі своєї справедливої справи, скільки б ворог не

викручувався у всяких „тотальних мобілізаціях“. Співвідношення сил в ході війни змінилось на нашу користь і на користь наших союзників. Але цього недостатньо для перемоги. Тепер все залежить від того, як наші союзники використають сприятливу обстановку для створення другого фронту на континенті Європи, бо без другого фронту неможлива перемога над гітлерівською Німеччиною.

Відсутність другого фронту в Європі врятувала гітлерівську Німеччину від поразки в 1942 році. Як відомо, цю передишку гітлерівці використали для нового, широкого наступу проти Радянського Союзу влітку і восени минулого року. Прогаяти сприятливі умови, що створилися для відкриття другого фронту в Європі в 1943 році, запізнитися в цій справі,—значить завдати серйозної шкоди нашій загальній справі. Відкладання другого фронту в Європі проти фашистської Німеччини призвело б до затягування війни, а значить—до колосального збільшення жертв. І, навпаки, організація другого фронту в Європі в цьому році призвела б до швидшого закінчення війни,—отже, колосального зменшення жертв на стороні антигітлерівської коаліції.

РАДІНФОРМБЮРО.